

Loabága suokhan - Lavangen kommune

Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2032

FNs bærekraftsmål (utredning)

Innhold

1.	Innledning	3
2.	Definisjon	3
3.	Om FNs bærekraftsmål og solidaritet	3
4.	Metode/analyse.....	3
5.	FNs bærekraftsmål.....	4
5.1	Nye Asker kommunes modell (videreutviklet)	5
5.2	Ibestad kommunes modell fra 2019 (videreutviklet)	6
5.3	Bunnlinjene satt i system	7
5.4	Bærekraft for hvem – globalt, nasjonalt, regionalt eller lokalt	7
6.	Bærekraft – lokalt og globalt.....	8
6.1	Utrydde fattigdom	8
6.2	Utrydde sult	8
6.3	God helse	9
6.4	God utdanning	9
6.5	Likestilling mellom kjønnene.....	9
6.6	Rent vann og gode sanitære forhold.....	10
6.7	Ren energi for alle.....	10
6.8	Anstendig arbeid og økonomisk vekst.....	10
6.9	Innovasjon og infrastruktur	11
6.10	Mindre ulikhet	11
6.11	Bærekraftige byer og samfunn.....	12
6.12	Ansvarlig forbruk og produksjon.....	12
6.13	Stoppe klimaendringene	13
6.14	Liv under vann.....	15
6.15	Liv på land	15
6.16	Fred og rettferdighet	16
6.17	Samarbeid for å nå målene	16
7.	Konklusjon FNs bærekraftsmål	17

Deltakerne i Loabága suokhan - Lavangen kommunes seminar om FNs bærekraftsmål, onsdag 17. februar 2021, ved Aa Gård.

Seminalet innledet kommunens utredning om bærekraftsmålene. Innspillene fra seminaret er tatt med i administrasjonens vurdering av alle bærekraftsmålene.

1. Innledning

Lavangen kommune har vedtatt at FNs bærekraftsmål skal utredes nærmere før arbeidet med å forfatte samfunnsdelen begynner. Bærekraftsmålene skal legges til grunn for samfunnsdelen, og da må det et kunnskapsløft til.

Hensikten med utredningen er å tilføre planleggingen kunnskap, innspill og *mulige strategier* om FNs bærekraftsmål. Utredningen er ikke en plan i seg selv. Kommunen er ikke på noen måte forpliktet av de veldig mange *mulighetene* som framkommer i dette dokumentet. *De mulige strategiene* skal vurderes videre sammen med innholdet i planprogrammet og innspill fra innbyggerne.

2. Definisjon

Bærekraftig utvikling defineres som utvikling som imøtekommer behovene til dagens generasjon uten å redusere mulighetene for kommende generasjoner til å dekke sine behov.

3. Om FNs bærekraftsmål og solidaritet

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. De 17 målene, som har 169 delmål knyttet til seg, fokuserer på de mest sårbare gruppene. «*Leaving no one behind*» er et rådende prinsipp.

4. Metode/analyse

Lavangen kommune legger til grunn PBLs §1-1 om et plansystem som skal være samordnet og gjennomgående for alle forvaltningsnivåene:

«Planlegging etter loven skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser».

Verken Staten, Troms og Finnmark fylkeskommune eller kommunen vår kan løse bærekraftutfordringene alene. Forvaltningsnivåene må fungere som ett system. Politikk og ressurstilgang fra de to andre nivåene avgjør i betydelig grad hvorvidt kommunen kan bidra til de globale målene.

Bærekraftsmålene er ikke strategier i seg selv, men verktøy for å se samfunnsdelen i en større, global sammenheng. Vi setter ord på hva FNs bærekraftsmål innebærer for oss som lokalsamfunn. Hva er mulighetene, interessekonfliktene, dilemmaene og andre konsekvenser på tvers av bunnlinjene sosial – miljø – økonomi? (se figur til høyre)

Kjernen i utredningene er:

Hvordan kan Lavangen kommune bidra til å nå de globale bærekraftsmålene og samtidig ivareta vårt eget samfunns interesser?

Planprogrammets forslag til hovedmålene for planperioden 2021 – 2032, i prioritets rekkefølge:

- Attraktiv bokommune
- Økt lokal sysselsetting
- Miljø og klima

Planprogrammets forslag til satsingsområder:

- Styring og tjenester
- Næringsutvikling
- Matproduksjon
- Folkehelse
- Infrastruktur og boliger
- Samisk identitet
- Miljø og klima

Forslagene i planprogrammet bygger på kommunens utfordringsbilde, som best kan oppsummeres som *en utfordrende demografisk utvikling og for lav lokal sysselsetting*. Bærekraftsmålene kan, sammen med medvirkningen, påvirke målstrukturen ovenfor samt strategier og tiltak i samfunnsdelen. Det er også viktig å undersøke sammenhenger mellom bærekraftsmålene og de foreslåtte, gjennomgående perspektivene fra planprogrammet.

5. FNs bærekraftsmål

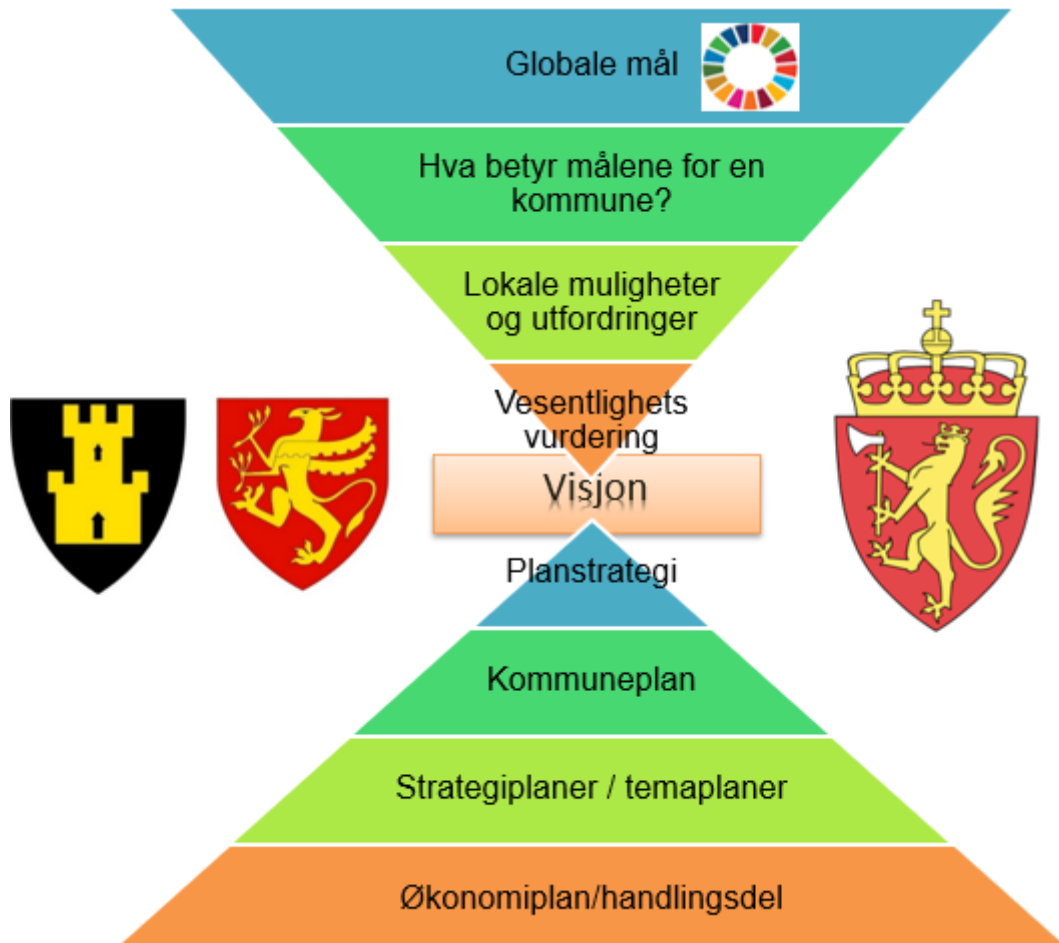
Bærekraftsmålene har ulik betydning for Lavangen. Enkelte bærekraftsmål er utenfor kommunens handlingsrom, mens andre er helt sentrale. De viktigste målene skal legges til grunn og synliggjøres i samfunnsdelen. De andre målene får en mindre framtrødende plass i planverket. Planen skal synliggjøre hvordan vårt lokalsamfunn kan bidra globalt.

Bærekraftmålenes vesentlighet og relevans er vurdert mot målstruktur, de gjennomgående perspektivene og andre plantema i planprogrammet. Nedenfor og på de neste sidene vises noen modeller som illustrerer hvordan vi vurderer bærekraftsmålene:

Informasjon om målene: <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>.

5.1 Nye Asker kommunes modell (videreutviklet)

Denne modellen tas i betraktning for å vurdere målets vesentlighet. Synliggjøringen av statlig og regionalt nivå i figuren er vår egen.

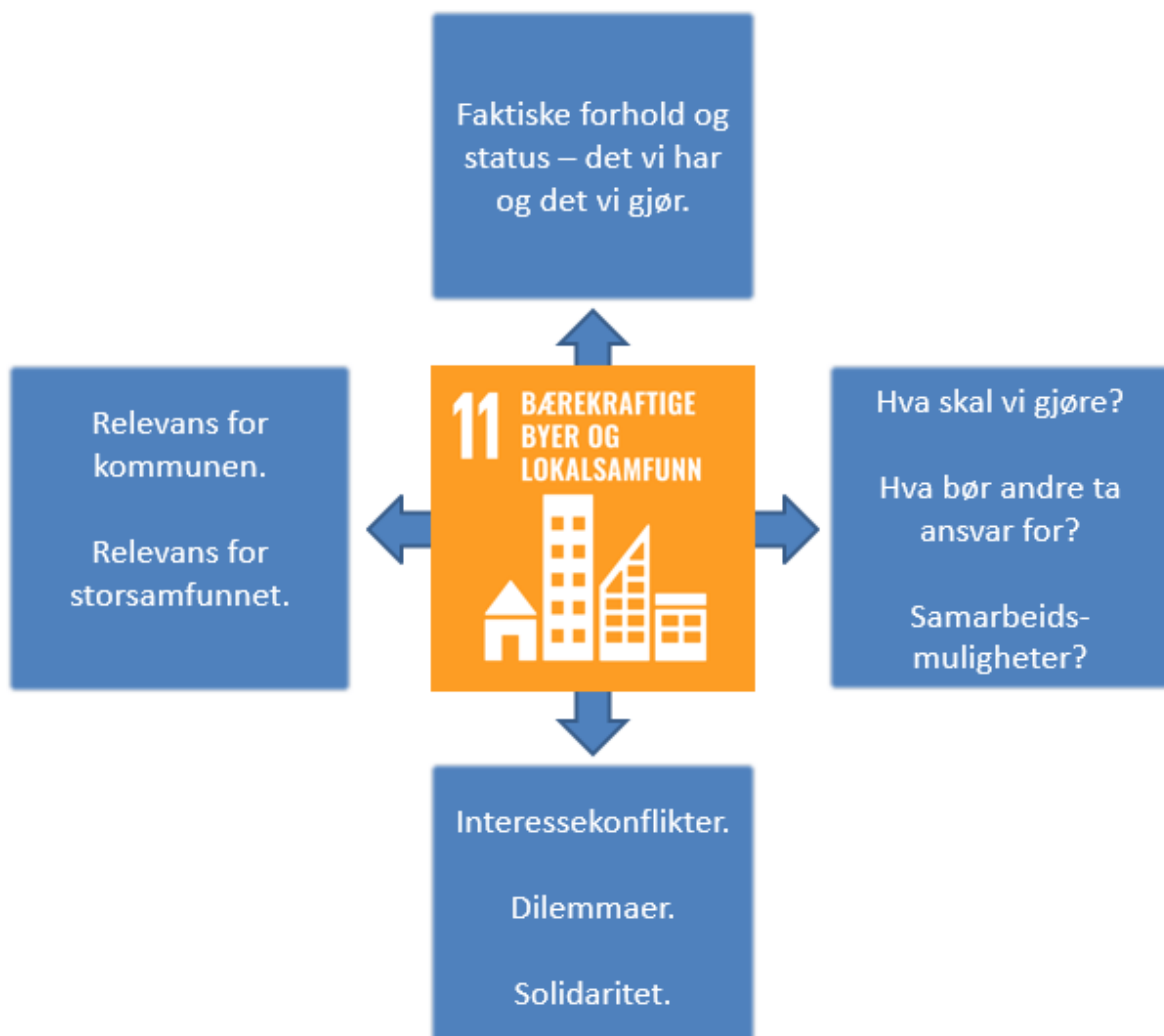

5.2 Ibestad kommunes modell fra 2019 (videreutviklet)

Ibestad vurderte relevans og mulige strategier med bakgrunn i faktiske forhold i kommunen, og foreslo konkrete strategier og tiltak direkte.

Også Ibestad var tydelig på ansvarsfordelingen mellom forvaltningsnivåene. Rollene som det regionale nivået og statlige myndigheter må fylle, er avgjørende for hva kommunen kan få til.

Videreutviklingen vår i forhold til Ibestad (2019) ligger i å være tydeligere på interessekonflikter og dilemmaer mellom bærekraftsmålene og de tre bunnlinjene.

5.3 Bunnlinjene satt i system

FNs bærekraftsmål er ofte beskrevet i forhold til de tre bunnlinjene. I tillegg legges det stor vekt på samarbeid og demokrati, som ansees som nødvendige for å nå alle målene.

Miljømessig bærekraft

Klimagassutslipp
Klimatilpasning
Naturmangfold
Arealbruk

Økonomisk bærekraft

Grønn omstilling
Sirkulær økonomi
Kompetanse
Arbeid og sysselsetting

Sosial bærekraft

Folkehelse
Tilgjengelighet
Sosial ulikhet
Utdanningsnivå
Inkludering

Samarbeid og demokrati

Tillit til det offentlige
Veiledning
Koordinering
Medvirkning

Miljømessig bærekraft er grunnmur for all bærekraft. Det samsvarer med FN's og mange andre organisasjoners og myndigheters økende fokus på naturmangfoldets betydning.

5.4 Bærekraft for hvem – globalt, nasjonalt, regionalt eller lokalt

I denne modellen synliggjør vi at interessekonflikter og bærekraftdilemmaer kan finnes mellom lokalsamfunnet vårt og samfunnet ellers.

Naturressursene våre i nord, sjømat, vind, mineraler, vannkraft og petroleum, betyr mye for en bærekraftig utvikling ellers i verden. Utnyttelsen av ressursene må balanseres mot miljømessig, sosial og økonomisk utvikling i våre samfunn.

Omverdenen

Oss

6. Bærekraft – lokalt og globalt

I drøftingen nedenfor konkluderes det med relevans og konsekvenser for hvert av målene. For hvert mål skisseres noen mulige strategier som kan bli med videre i arbeidet med samfunnsdelen. Det er forbindelser mellom bærekraftsmålene som gjør at enkelte strategier er synlige under flere av målene.

Bærekraftsmål nr. 13 om klimaendringene har fått større plass i utredningen enn de andre målene, fordi klimaendringene er et høyt prioritert plantema globalt og nasjonalt, og fordi de i høy grad angår Lavangen kommune.

6.1 Utrydde fattigdom

Fattigdom er ikke et stort lokalt problem, men viktig nok for kommunen som tjenesteleverandør og tilrettelegger. Mulige strategier og tiltak for kommunens planverk:

- Sikre at det finnes lavterskel fritidstilbud for alle aldersgrupper, spesielt barn og unge.
- Vurdere frivillighetssentral og/eller tilsvarende som kan aktivisere og sosialisere folk, sørge for gjenbruk, utlån av utstyr mm.
- Kommunens boligpolitikk utvikles med et tydelig tilsnitt av boligsosial tenkning, og som en del av ny kommunedelplan for helse, omsorg, sosiale forhold samt boligpolitikk. Leie til eie løsninger for vanskeligstilte inngår i handlingsrommet.
- Ferdigstille folkehelsekartleggingen og undersøke boligstatusen i kommunen.
- Lavangen stiller seg positiv til å ta imot flere innvandrere/asylsøkere.

6.2 Utrydde sult

Mål 2 er i kjernen av satsingsområdet matproduksjon. Matmangel er en global bekymring. Ved å produsere mat lokalt, bidrar vi til at det samlede tilbudet i verden øker. Mulige strategier og tiltak for kommunens planverk:

- Inspirere lokale aktører til å undersøke mulighetene i Deltakerloven mht sjøsamiske fiskerirettigheter.
- Styrke landbrukets posisjon og matproduksjonen i kommunen.
- Styrke de lokale mattradisjonene med selvhøsting og mat direkte fra naturen.
- Matauk i naturen er bra for folkehelsen (mosjon, friluftsliv, sosial omgang osv.).
- Legge til rette for industriell lokalmatproduksjon.
- Bevare naturgrunnet for reindriften, samt bidra til løsninger som trygger og videreutvikler reindriften både som næring og tradisjon.
- Koble reiselivet med sportsfiske, jakt, fangst, sanking og unike, lokale mattilbud.
- Stimulere ungdom til et yrkesliv i primærnæringen og matindustrien.
- Stimulere til nettverksbygging og innovasjon blant matprodusentene. Vurdere å lansere en merkevare for lokalmat.

FNs bærekraftsmål nr. 2 er viktig for samfunnsdelen. Lavangen kan bidra globalt.

6.3 God helse

Mål 3 er i kjernen av satsingsområdet om styring og tjenester, samt folkehelse. Mulige strategier og tiltak for kommunens planverk:

- *Kartlegging av helsetilstanden og påvirkningsfaktorer ferdigstilles.*
- *En planmessig tilnærming legges til grunn for videreutvikling av folkehelsen samt helse- og omsorgstjenestene.*
- *Lavterskeltilbud for fysisk aktivitet og sosialisering av innbyggere. Eksempel: Elveparken.*
- *Dagtilbud for demente skal prioriteres.*
- *Opprettholde fokus på barn og unges helse.*
- *Gode skiløyper, turstier og muligheter for terrengsykling skal fortsatt utnyttes for å stimulere til fysisk aktivitet.*
- *Motvirke ensomhet som uhelsefaktor og generell kilde til vantrivsel.*
- *Arealstrategiene og arealplanen skal legge bedre til rette for myke trafikanter gjennom korte avstander mellom samfunnsfunksjoner og trafikksikre løsninger.*
- *Arealstrategiene og arealplanen skal fremme god helse og deltakelse i samfunnet gjennom utformingen av et universelt utformet samfunn.*

FNs bærekraftsmål nr. 3 er viktig for samfunnsdelen.

6.4 God utdanning

Mål 4 er i kjernen av satsingsområdet om styring og tjenester, og gis en tydelig plass i samfunnsdelen. Mulige strategier og tiltak for kommunens planverk:

- *Bedre tverrfaglig innsats og tidlig intervensjon skal implementeres.*
- *Innlede samarbeid med næringslivet og andre arbeidsgivere om arbeidstrening for ungdomsskoleelever.*
- *Prioritere integrering av minoritetsspråklige elever og tettere samhandling med utenlandsfødte foreldre/foresatte.*
- *Undersøke muligheter for desentraliserte utdanningstilbud.*
- *Global og lokal bærekraft blir tema i barnehage og skole.*

FNs bærekraftsmål nr. 4 er viktig for samfunnsdelen.

6.5 Likestilling mellom kjønnene

Mål 5 framstår ikke som spesielt viktig for oss. De store likestillingsutfordringene i verden er ikke innenfor vårt handlingsrom å løse. Mulige strategier og tiltak for kommunens planverk:

- *Gutter kan motiveres til arbeid i hittil kvinnedominerte yrker, som for eksempel noen yrker innen helse og omsorg.*
- *Anerkjenne og arbeide for alminnelig likestilling mellom kjønnene, samt alminnelig aksept for LHBTIQ (lesbisk, homofil, bifil, trans, interkjønn eller queer).*

6.6 Rent vann og gode sanitære forhold

Mål 6 har stor relevans for satsingsområdene styring og tjenester, næring, matproduksjon, folkehelse samt miljø og klima. Det er også en tydelig sammenheng med sikkerhet og beredskap. Mulige strategier og tiltak for kommunens planverk:

- *Vekst innen næring og matproduksjonen kan føre til økt etterspørsel.*
- *Infrastrukturen for vann og avløp vedlikeholdes og videreutvikles.*
- *Forvaltning av vannressursene sees i sammenheng med arealdelen og ny kommunedelplan for naturmangfold, -ressurser, klima og miljø.*
- *Nylige hendelser (vinteren 2021) tilsier at vannforsyningen må beskyttes mot ekstremvær.*

FNs bærekraftsmål nr. 6 er viktig for samfunnsdelen.

6.7 Ren energi for alle

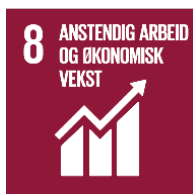

Mål 7 samsvarer med satsingsområdet næringsutvikling. Mulighetene for fornybar energiproduksjon i kommunen er av interesse nasjonalt og globalt, for å redusere klimautslippene. Mål 7 er forbundet med interessekonflikter mellom arealkrevende energiproduksjon og andre formål, for eksempel reindriften. Mulige strategier og tiltak for kommunens planverk:

- *Arbeide for å styrke strømforsyningsnettet i Lavangen.*
- *Småkraftutbygging av Plasselva arbeides videre med.*
- *Eventuelle initiativer om vindkraft skal vurderes.*
- *Legge til rette for lademuligheter og landstrøm til næring og privatpersoner.*
- *Solkraft er en framtidsmulighet for mer klima- og miljøvennlig energi.*

FNs bærekraftsmål nr. 7 er viktig for samfunnsdelen. Lavangen kan bidra globalt.

6.8 Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Mål 8 er i kjernen for satsingsområdene næringsutvikling og matproduksjon. Mål 8 kan være forbundet med flere klassiske interessekonflikter, akvakultur vs fiskeriene, fisketurisme vs andre formål, reiseliv vs reindrift, industri vs reindrift etc. Mulige strategier og tiltak for kommunens planverk:

- *Næringssettings som beskrevet i planprogrammet.*
- *Naturbasert og bærekraftig reiseliv vurderes som en prioritert satsing med sterke forbindelser til lokalsamfunnets aktiviteter og behov.*
- *Tidlig dialog når mulige konfliktlinjer oppstår.*
- *Følge opp muligheter innen «Ut på vidda», «Inn på tunet», bygdeservice og reiselivstilbud i landbruket og reindriften.*
- *Undersøke markedet for et kontorhotell (kontorfellesskap) på Tennevoll for småbedrifter, pendlere og andre som trenger kontorer og møterom.*
- *Arbeide for å redusere uønsket deltidsarbeid i alle sektorer.*

FNs bærekraftsmål nr. 8 er viktig for samfunnsdelen.

6.9 Innovasjon og infrastruktur

Mål 9 angår hele samfunnsdelen fordi en styrket evne til innovasjon gjelder alle satsingsområdene. Mulige strategier og tiltak for kommunens planverk:

- *Samhandling med næringsliv og gründere for å inspirere til innovasjon og entreprenørskap.*
- *All ny infrastruktur tilpasses klimaendringene.*
- *Fullføre full bredbåndsdekning i hele kommunen.*
- *Lagerutleie vurderes (utstyr, redskaper, kjøretøy, tilhengere, båter mm).*
- *Strategier som listet under satsingsområde Infrastruktur og boliger i planprogrammet.*

FNs bærekraftsmål nr. 9 er viktig for samfunnsdelen.

6.10 Mindre ulikhet

Mål 10 er i samsvar med satsingsområdet samisk identitet. Dette målet kan forventes betydelig synlighet i planverket. Det finnes interessekonflikter mellom markasamiske interesser og reindriften. Mulige strategier og tiltak for kommunens planverk.

- *Alle skal respekteres for sin opprinnelse og gis mulighet å beholde og dyrke sin nasjonale identitet og religion.*
- *De nasjonale identitetene som er representert i kommunen, skal markeres og feires på nasjonaldager og ved andre passende anledninger.*
- *Vi skal legge til rette for bred språkopplæring i skolen. Barna våre skal lære norsk, samisk og engelsk, og tilbys andre språk så langt ressursene strekker til.*
- *Ástávuona giellagoahtie rolle skal styrkes og videreutvikles.*
- *Universell utforming legges til grunn i planlegging og utvikling.*

FNs bærekraftsmål nr. 10 er viktig for samfunnsdelen. Lavangen kan bidra globalt ved å bidra til å sette urfolks rettigheter, språk, kultur og næring på dagsordenen politisk.

6.11 Bærekraftige byer og samfunn

Mål 11 er i samsvar med hele intensjonen bak samfunnsdelen. Dette målet er kjernen i all samfunnsplanlegging, og vil få en tydelig plass i planverket. Målet er forbundet med dilemmaer og mulige konfliktlinjer som industri versus bolyst og andre formål, scooterløyper versus andre formål, hyttebygging versus andre formål, behov for boligtomter versus landbruk, reindrift versus landbruk og andre formål samt mineral versus markasamiske interesser. Mulige strategier og tiltak for kommunens planverk:

- *Legge tidlig dialog og god kontakt mellom parter til grunn for planlegging og samfunnsutvikling.*
- *Fortsette arbeidet med alminnelig bolyst, rekruttering til arbeidslivet og tilflytting.*
- *Et velfungerende boligmarked og tilførsel av flere boliger er et premiss for vekst, og for å innfri boligsosiale behov..*
- *Kulturminnene løftes fram, beskyttes og brukes av befolkningen, og i reiselivet.*
- *Videreutvikling av årvisse festivaler og kulturaktiviteter.*
- *Frivilligheten skal stimuleres til fortsatt innsats, samt videreutvikling.*
- *Arbeide med flere sosiale møteplasser for hele befolkningen, herunder grupper som må ha universelt utformede tilbud.*
- *Arbeide videre med tilpassede transporttilbud, herunder kollektivtransport.*
- *Beskytte samfunnet mot kriser og katastrofer (alminnelig samfunnssikkerhet).*
- *Klimatilpasning, spesielt mot vannrelaterte hendelser og ekstremvær.*

FNs bærekraftsmål nr. 11 er det viktigste for samfunnsdelen fordi det omfatter kommuneplanprosessene.

6.12 Ansvarlig forbruk og produksjon

Mål 12 er i samsvar med satsingsområde klima og miljø. Mulige strategier og tiltak for kommunens planverk:

- *Bevisstgjøring om betydningen av forbruk samt bruk og kast i barnehage og skole.*
- *Utrede muligheter for bruksentral, gjenbruk, utlån og reparasjon.*
- *Kommunen som forbilde i samfunnet for bærekraftig forbruk.*
- *Bidra til gode avfallstjenester samt muligheter innen sirkulær økonomi.*
- *Arbeide for å redusere matsvinn, og utnytte mest mulig av det som blir til overs.*
- *Utnyttelse av restbiomasse til produksjon av biogass.*
- *Bærekraftig reiseliv – naturopplevelser som reisemål.*
- *Innføre bærekraftige, kommunale anskaffelser ved å stille krav til bærekraft hos leverandører samt kortreiste varer og tjenester.*
- *Redusere alle typer utslipp (inkludert støy) som skader natur, mennesker, kulturlandskap, kulturminner og økosystemer.*

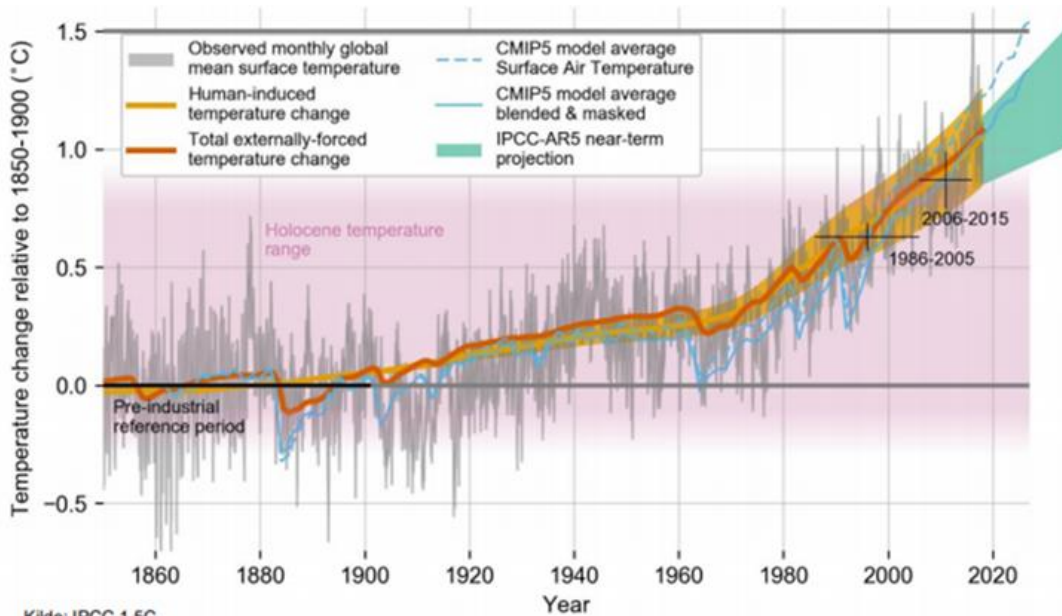
FNs bærekraftsmål nr. 12 er viktig for samfunnsdelen. Lavangen kan bidra globalt.

6.13 Stoppe klimaendringene

Mål 13 er i samsvar med satsingsområdet miljø og klima. Klimaendringene er ett av de største og mest omdebatterte samfunnsutfordringer i vår tid. Utslippsreduksjonene har høy prioritet internasjonalt. Lov om klimamål sier at Norges utslipp av klimagasser i 2030 reduseres med minst 40 prosent fra referanseåret 1990. Innen 2050 skal Norge være et lavutslippssamfunn.

Utslipp av klimagasser, som i hovedsak måles i tonn CO₂ ekvivalenter, er den vitenskapelige og etter hvert politiske anerkjente begrunnelsen for temperaturøkningen på kloden i den industrielle tidsalderen. Figur fra Klimarisikoutvalget og FNs klimapanel:

Framskrivningene er usikre og omstridte, men altfor alvorlige til å overse. For kommunen vår utgjør temperaturøkningene cirka 3 grader C° i 1971-2100, gitt at klimakuttene blir middels vellykkede. Hvis vi fortsetter med dagens utslippsnivå, vil økningen bli ca. 5 grader C°.

Konsekvenser ved middels vellykkede utslippsreduksjoner:

- 9 % mer nedbør. Styrregn, opptil 50% kraftigere enn dagens nivå, med følgekonskvenser for elflom, overvann i bebygde områder, landbruk/avlenger mv.
- Flere våte skred, men også mindre vårflom.
- Havstigning på ca. 7 cm, men med større og mye hyppigere stormfloer. 200-års flommen kan forventes å opptre årlig.
- Snødekket blir mindre. Sesongen for snøaktiviteter reduseres kraftig (omtalt for Lavangen som mer enn halvering av mulige skidager).
- Tidligere vår og lengre vekstsosong. Skogen blir tettere og brer seg utover. Kan påvirke grunnlaget for beite. Generelt høy risiko for endringer i naturmangfoldet.
- Endrede vilkår for oppdrettsnæringen. Viktige fiskerier kan også komme til å endre seg. Rent økonomisk kan dette slå begge veier.
- Havet kan bli mørkere og surere – kan påvirke artsmangfoldet på flere måter.

Klimaendringene kan også medføre konsekvenser som ikke gjelder kommunen vår spesielt, men som er særdeles alvorlig for Norge og verdenssamfunnet; migrasjon, pandemier, matmangel, økonomisk kollaps og ufred.

Det er fristende å sammenligne forbruket og utslippene våre med andre kommuner og regioner. Det har begrenset relevans fordi geografi, samferdsel, næringsstruktur og befolkning er grunnleggende forskjellige. For å nå klimamålene, må alle typer utslipp i hele Norge under lupen.

Klimamålet åpner mulige interessekonflikter i kommunen. De to viktigste er:

- Ønsket om spredt bosetting versus sentralisering inn mot Tennevoll.
- Industri og infrastruktur for fornybar energi versus å bevare naturområder.

Klimakur 2030¹ har beskrevet kommunenes roller i utslippsreducerende innsats.

Kommunene kan i stor grad påvirke utslipp fra egen virksomhet selv. For eksempel utslipp fra egne kjøretøy, bygg- og anleggsvirksomhet og gjennom klimakrav i egne innkjøp. Det største potensialet for å bidra til utslippsreduksjoner har kommunen imidlertid gjennom å påvirke gjennomføringen av klimatiltak hos andre aktører. Ulike roller som er relevante:

- samfunnsutvikler – pådriver, tilrettelegger og samarbeid med befolkning og næringsliv.
- myndighetsutøver – planmyndighet, herunder areal- og transport, tilskuddsforvalter.
- tjenesteleverandør – utdanning, helse, omsorg og kollektivtrafikk.
- eier og drifter – bygg, infrastruktur, skog, egen transport, kommunale selskaper og fondsplasseringer.
- innkjøper – varer og tjenester.

Klimakur 2030 er tydelig på at det finnes barrierer for kommunale bidrag til klimautslippene; merkostnader, regulatoriske forhold, ressurser og kompetanse. For vår kommune, som ikke har kapasitet til å påta seg en foregangsrolle i klimasammenheng, er det naturlig å først se til enklere tiltak og *lavthengende frukter*, samtidig som vi ruster oss for en mer langsiktig og kunnskapsbasert tilnærming. I kommunal planstrategi 2021-2024 legges det opp til en kommunedelplan for naturmangfold, ressurser, klima og miljø. Det vil sikre at innsatsen blir mer kunnskapsbasert og helhetlig. I en slik sammenheng vil det være naturlig også å kvantifisere utslippsmål for Lavangen-samfunnet.

Mulige strategier og tiltak for kommunens planverk:

- *Klimatilpasning som en hoved-rettesnor i all arealplanlegging og regulering.*
- *Legge til rette for landstrøm, lademuligheter og fornybar energi til alle transportformer og plattform, herunder også havbruksnæringen og landbruket. Mer utslippsvennlige teknologier for traktorer, redskaper og sjøgående fartøyer.*
- *Kommunen går gradvis over til elektriske kjøretøyer/maskiner for egen drift og tjenester.*
- *Legge til rette for høy andel av utslippsvennlige teknologier i vegtransporten, herunder hurtigladestasjon for kjøretøyer på Fosbakken som tilrettelegging for dagpendlere.*

¹ Klimakur 2030 er en omfattende rapport fra 2020 med analyser av ikke-kvotepliktige utslipp av klimagasser. Tiltak som øker opptaket og reduserer utslipp fra skog og annen arealbruk er også vurdert.

- *Legge til rette for myke trafikanter og kollektivtrafikk.*
- *Fornybar satsing innen næringsutvikling (vann, vind, bio, sol, hydrogen, ammoniakk og metanol) etter hvert som muligheter materialiserer seg.*
- *Redusere bruken av kjøretøyer ved å legge til rette for myke trafikanter.*
- *Bidra til en forsiktig og gradvis fortetting av bosetting, offentlige funksjoner, kultur og næringsaktivitet til Tennevoll.*
- *Velge klimavennlige materialer og løsninger for alle typer infrastruktur.*
- *Benytte kortreiste byggeråstoffer (stein, grus, pukk, trevirke, matjord osv).*
- *Stille krav til klimavennlige løsninger i forbindelse med offentlige anskaffelser.*
- *Stille krav til klimavennlige løsninger ved etableringer, konsesjoner mv.*
- *Ta hensyn til skogens, myrenes, vassdragenes og andre naturtypers betydning for CO² opptak. Utbygging av landskapstyper som kan frigjøre store mengder CO² som for eksempel myr, bør unngås.*
- *Utnytte klimapolitiske tilskuddsordninger (ENOVA m fl).*
- *Innlede samarbeid med andre kommuner om kunnskaps økning og planlegging.*

FNs bærekraftsmål nr. 13 er viktig for samfunnsdelen. Lavangen kan bidra globalt.

6.14 Liv under vann

Mål 14 er i samsvar med satsingsområdene miljø og klima, matproduksjon og næringsutvikling. Det er interessekonflikter forbundet med mål 14, spesielt mellom tradisjonelle fiskerier og akvakultur. Utbygginger og aktiviteter på land kan også påvirke livet i fjorden. Mulige strategier og tiltak for kommunens planverk:

- *Havner skal ha gode avfallsløsninger.*
- *Strandrydding gjennomføres for å redusere forekomsten av plast i sjøen.*
- *En ren og god fjord for befolkningens matauk skal opprettholdes.*
- *Fjorden er en viktig arena for naturbasert reiseliv med fisketurisme og fjordcruise.*
- *Opprettholde et grunnlag for eventuell ny satsing innen tradisjonelle fiskerier.*

FNs bærekraftsmål nr. 14 er viktig for samfunnsdelen.

6.15 Liv på land

Mål 15 er i samsvar med satsingsområdene miljø og klima, matproduksjon og næringsutvikling. Naturgrunnlaget på land er en bærebjelke i samisk tradisjon, levesett og kultur. Det er flere velkjente interessekonflikter mellom mål 15 og de fleste typer utbygginger av infrastruktur og industri. Mulige strategier og tiltak for kommunens planverk:

- *Naturmangfold vektlegges i arealdisponering og landskapspleie.*
- *Styrke bevissthet om sammenhengen mellom naturmangfold og kulturlandskap, samt beskytte begge deler.*
- *Utmarksbeite for rein og fe er god ressursutnyttelse. Gode vilkår for beite opprettholdes ved at tilstrekkelig areal bevares, og at kvaliteten ikke forringes vesentlig.*

- *Bevare vilkårene for jakt, fiske og sanking, og naturen på land som en arena for fritid og reiselivsaktiviteter gjennom kunnskaps økning blant aktørene.*
- *Arbeide for gode vilkår for pollinerende insekter.*
- *Gjennom Hålogaland ressurselskap, videreutvikle gode rutiner for alle typer avfall, deponering og resirkulering.*
- *Avfallsrydding langs veier, stier og møtesteder.*

FNs bærekraftsmål nr. 15 er viktig for samfunnsdelen.

6.16 Fred og rettferdighet

Mål 16 er et bærekraftsmål som Lavangen kommune i liten grad kan arbeide med på selvstendig basis. Mulige strategier og tiltak for kommunens planverk:

- *Lavangen kommune stiller seg positiv til å delta i internasjonalt samarbeid.*
- *Deltakelse i internasjonalt samarbeid vil best kunne skje i enten regional eller interkommunal regi.*
- *Reiseliv, folk til folk samarbeid og samarbeid av kulturell art framstår som de mest sannsynlige samarbeidsområdene.*

6.17 Samarbeid for å nå målene

Målet er annerledes enn øvrige FNs bærekraftsmål. Det er ikke et mål i seg selv, men et virkemiddel for å nå andre mål. Mål 17 er viktig for hele målstrukturen i planprogrammet. Samarbeid er en tilnærming som er relevant både internt og eksternt. Gode samarbeidspartnere kan få mer ut av ressursene, forfølge nye muligheter og nå målsettinger som ellers ikke ville vært oppnåelige. Mulige strategier og tiltak for kommunens planverk:

- *Videreutvikle kommunens interkommunale samarbeid innen tjenester, forvaltning og samfunnsutvikling.*
- *Vi kan både utvide pragmatisk interkommunalt samarbeid, og delta i utredninger om mer strategisk samarbeid. Vi kan også ta større ansvar som vertskommune.*
- *Anerkjenne og legge til grunn sammenhengen mellom samskaping, innovasjon og samarbeid.*
- *Samarbeid mellom kommune, andre myndigheter, næringslivet og frivilligheten må opprettholdes og eventuelt forsterkes.*
- *Kommunen kan bidra til økt samarbeid internt i næringslivet ved å samle aktørene og drøfte felles målsettinger og muligheter. I en kommune uten næringsforening er det viktig med oppbyggende kontakt og jevnlig møter.*
- *Samarbeid er et godt omdømmetema og kan i noen grad også utløse virkemidler.*

FNs bærekraftsmål nr. 17 er viktig for samfunnsdelen.

7. Konklusjon FNs bærekraftsmål

Lavangen-samfunnet kan bidra til omverdenen ved å vektlegge:

- FNs bærekraftsmål nr. 2 Utrydde sult.
- FNs bærekraftsmål nr. 7 Ren energi til alle.
- FNs bærekraftsmål nr. 12 Ansvarlig forbruk og produksjon.
- FNs bærekraftsmål nr. 13 Stoppe klimaendringene.

Følgende bærekraftsmål er de viktigste for Lavangen-samfunnets egen utvikling i 2021-2032:

- FNs bærekraftsmål nr. 2 Utrydde sult.
- FNs bærekraftsmål nr. 3 God helse og livskvalitet.
- FNs bærekraftsmål nr. 4 God utdanning.
- FNs bærekraftsmål nr. 6 Rent vann og gode sanitærforhold.
- FNs bærekraftsmål nr. 7 Ren energi til alle.
- FNs bærekraftsmål nr. 8 Anstendig arbeid og økonomisk vekst.
- FNs bærekraftsmål nr. 9 Industri, innovasjon og infrastruktur.
- FNs bærekraftsmål nr. 10 Mindre ulikhet.
- FNs bærekraftsmål nr. 11 Bærekraftige byer og lokalsamfunn.
- FNs bærekraftsmål nr. 12 Ansvarlig forbruk og produksjon.
- FNs bærekraftsmål nr. 13 Stoppe klimaendringene.
- FNs bærekraftsmål nr. 14 Liv i havet.
- FNs bærekraftsmål nr. 15 Liv på land.
- FNs bærekraftsmål nr. 17 Samarbeid.

Listene ovenfor innebærer at bærekraftsmålene får synlighet, og at de påvirker innhold og utforming av planverket.